

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **V. G.,** zastoupené advokátem Mgr. Alexandrem Vaškevičem, se sídlem Františkánská 7, Plzeň, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, ze dne 8. 7. 2004, sp. zn. 58 Az 8/2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jen „žalovaný“) ze dne 1. 12. 2003, č. j. OAM-6079/VL-07-04-2003, o zamítnutí její žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), čímž namítá nesprávné posouzení právní otázky, nedostatečnou oporu rozhodnutí ve spise a nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu spočívající v nesrozumitelnosti.

Stěžovatelka tvrdí, že krajský soud stejně jako žalovaný nesprávně posoudil právní otázku, zda na ni lze vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Stěžovatelka

byla v zemi svého původu pronásledována svým bývalým manželem, který měl přátele mezi osobami ze zločineckých struktur, takže byla ohrožena i na životě. Státní orgány přitom byly také součástí zločineckých struktur, takže jí nemohly zajistit ochranu. Stěžovatelka se dále domnívá, že je pronásledována, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur, které stát podporuje. Její stát původu toto její pronásledování toleruje a sám se vlastně podílí na činnosti organizovaných zločineckých struktur. V této své situaci stěžovatelka vidí naplnění podmínek podle § 12 písm. b) zákona o azylu.

Stěžovatelka dále upozorňuje na čl. 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, podle které může pronásledování vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují zákony své země, přičemž páchání takové zločinnosti je možno považovat za pronásledování, pokud je státní orgány tolerují.

Stěžovatelka také namítá, že žalovaný neprovedl dostatečně dokazování a nemohl tak spravedlivě rozhodnout o její žádosti o azyl, když nerespektoval její nelehkou důkazní situaci.

Stěžovatelka dále kritizuje fakt, že krajský soud nepřezkoumal její námitky proti správnímu řízení, zejména proti nedostatečnému dokazování ve věci, jež odmítl s poukazem na to, že byly příliš obecné. Podle stěžovatelky byl krajský soud v dané situaci povinen přezkoumat napadené rozhodnutí a jemu předcházející správní řízení z hlediska dodržení procesních předpisů.

Stěžovatelka uvádí, že by byla po návratu do Ruska vystavena mučení a nelidskému a ponižujícímu zacházení, respektive administrativní šikaně ze strany milice, a proto se domnívá, že splňuje podmínky pro shledání překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, přestože se touto otázkou žalovaný ani krajský soud vůbec nezabývali.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek krajského soudu a zároveň žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 17. 11. 2003 na základě žádosti, v níž je jako důvod žádosti o azyl uvedeno, že stěžovatelka nevycházela se svým manželem, který ji bil, ona jej nechala zavřít, ale po propuštění se jí začal mstít, zničil jí zboží a vůz a její nový přítel vypadl náhodně z okna. Obávala se, aby také nevypadla z okna, proto odjela do ČR. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 20. 11. 2003. Z tohoto pohovoru navíc vyplynulo, že její manžel nejprve prohrál v kartách byt, který měli v Rusku, poté se už bez něj přestěhovala na Ukrajinu, manžel ovšem tento její nový byt vykradl, za což byl odsouzen. Stěžovatelka se s ním také rozvedla. Po propuštění jí začal vyhrožovat, ukradl jí pět kilogramů cukru a hrozil, že ji prohraje v kartách. Stěžovatelka nechtěla být dlouho ani v ČR, o azyl požádala proto, aby neměla problémy s českou policií po dobu, kdy bude v ČR, než se vydá dál. Kromě problémů s manželem neměla na Ukrajině jiné problémy, ukrajinská policie jí sice neodmítla pomoc, ale policista řekl, že nevědí, kde její manžel právě je, takže jí mohou pomoci, jedině kdyby ho sama našla.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 1. 12. 2003 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona

o azylu, neboť shledal, že stěžovatelčiny problémy rodinného charakteru, tedy obtíže s bývalým manželem, není možno podřadit pod důvody k udělení azylu, neboť tyto okolnosti nemají nic společného s taxativně vymezenými důvody podle § 12 zákona o azylu. Správní orgán také podotkl, že institut azylu slouží lidem, kteří jsou v zemi původu pronásledováni, a obecně není prostředkem pro řešení problémů, jaké má stěžovatelka. Takový problém není relevantní z hlediska zákona o azylu a stěžovatelka měla spíše využít nástrojů zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců. Dále žalovaný neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí podala stěžovatelka žalobu ke Krajskému soudu v Ostravě, v níž uvedla, že byla ve správním řízení zkrácena na svých právech, když toto správní řízení nesplňovalo požadavky ustanovení § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zák. č. 71/1967 Sb., správního řádu. Dále uvedla, že splňuje podmínky § 12 zákona o azylu minimálně pro vztažení překážky vycestování podle jeho § 91. Ve skutkových důvodech odkázala na obsah správního spisu. Usnesením Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 3. 2004, sp. zn. Nad 45/2004, byla tato věc postoupena Krajskému soudu v Ústí nad Labem. Krajský soud v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, tuto žalobu zamítl shora označeným rozsudkem, když uvedl, že stěžovatelka opustila zemi původu z rodinných důvodů, přicestovala do ČR na turistické vízum, ovšem protože zde nechtěla zůstávat nelegálně, požádala zde o azyl. V provedeném správním řízení nebyly zjištěny žádné skutečnosti svědčící o tom, že by stěžovatelka mohla být vystavena pronásledování z důvodů taxativně uvedených v § 12 zákona o azylu, krajský soud proto její žalobu zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočka v Liberci, v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Rozhodnou je v daném případě především otázka, zda byla stěžovatelka ve své zemi původu vystavena pronásledování podřaditelnému pod ustanovení § 12 zákona o azylu, jak tvrdí v kasační stížnosti. Tuto otázku je pak nutno posoudit pohledem dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu. Ten ve svém rozsudku ze dne 10. 3. 2004, sp. zn. 3 Azs 22/2004 (nepublikováno), jednoznačně uvedl: *„Skutečnost, že žadatel o azyl má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona č. 325/1999, o azylu, ve znění*

zákona č. 2/2002 Sb., tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny.“ Vzhledem k tomu, že pronásledování popsané stěžovatelkou v jednotlivých dokumentech obsažených ve správním a soudním spise bylo zjevně pronásledováním ze strany bývalého manžela, tedy osoby jednoznačně soukromé; nezbývá soudu, než konstatovat, že nenašel na základě prozkoumaných podkladů důvod k přehodnocení právních závěrů žalovaného a krajského soudu a ztotožňuje se s tím, že byla stěžovatelka pronásledována pouze ze strany soukromé osoby. Co se týče role státu původu v jejím tvrzeném pronásledování, stěžovatelka uvedla, že jí policie neodepřela pomoc, ostatně jejího manžela už v minulosti ukrajinský soudní aparát úspěšně odsoudil k trestu odnětí svobody, nic tedy nenasvědčuje tomu, že by jednání policie bylo možno v jejím konkrétním případě považovat za pronásledování ze strany veřejné moci, na čemž nic nemění ani nanejvýš obecné poukazy na propojenost policie a zločineckých struktur na Ukrajině.

Nelze tak než souhlasit s rozsudkem krajského soudu, že stěžovatelka neuváděla žádné skutečnosti, které by svědčily o přítomnosti důvodů pro poskytnutí azylu podle § 12 zákona o azylu. K takovým žádostem o azyl přitom Nejvyšší správní soud uvedl již ve svém rozsudku ze dne 18. 12. 2003, sp. zn. 5 Azs 27/2003 (nepublikováno): *„Neuvádí-li žadatel o azyl skutečnosti svědčící o tom, že by mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění zákona č. 2/2002 Sb., jde o žádost zjevně nedůvodnou, kterou lze zamítnout podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu při dodržení lhůty uvedené v § 16 odst. 2 tohoto zákona.“*

Zcela mimo logiku zákona o azylu se pak nachází stěžovatelčino tvrzení, že je pronásledována, neboť patří do sociální skupiny nečlenů zločineckých struktur. Takovou skupinu obyvatel ovšem jistě nelze označit za „sociální skupinu“ ve smyslu § 12 zákona o azylu. Jak bylo uvedeno v rozsudku tohoto soudu ze dne 25. 11. 2003, sp. zn. 2 Azs 40/2003 (nepublikováno): *„Sociální skupina ve smyslu zákona o azylu je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování, než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám.“* Skupinu „nečlenů zločineckých struktur“ pak za takto určitelný útvar označit jistě nelze.

Argumentuje-li stěžovatelka článkem 65 metodologické Příručky procedur a kritérií pro přiznání postavení uprchlíka, je třeba upozornit za prvé na to, že se nejedná o zákonný dokument, jímž jedině jsou soudy vázány, nýbrž o nezávazný dokument doporučující povahy. Argumentace touto příručkou navíc neodráží rozdíl mezi uprchlictvím, jako objektivním stavem daným situací fyzické osoby, a azylem, jako institutem poskytovaným konkrétním státem na základě jeho úvahy vyjádřené jednak normativně ve vnitrostátních předpisech, v případě ČR tedy zejména v zákoně č. 325/1999 Sb., o azylu, a jednak v individuálním konkrétním rozhodnutí učiněném na základě těchto předpisů zmocněným orgánem, v případě ČR tedy žalovaným. Tyto dva pojmy spolu sice na úrovni faktické obvykle těsně souvisejí, respektive se týkají obdobných osob, jsou nicméně nadále nezávislé a správní rozhodování, jež bylo přezkoumáváno krajským soudem v rozsudku nyní posuzovaném, se týkalo výhradně institutu azylu a řízení podle zákona o azylu.

Namítá-li dále stěžovatelka, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s jejími námitkami proti správnímu řízení, nelze než uvést, že stěžovatelka tyto námitky uplatnila v žalobě pouze v nanejvýš obecné rovině, v kasační stížnosti pak neuvedla, jaké další skutečnosti měl podle jejího názoru žalovaný a posléze krajský soud zjistit, takže nelze ani shledat, v čem by měl být přezkum prováděný krajským soudem podrobnější.

Konečně není zjevné, na základě čeho se stěžovatelka domnívá, že by jí na Ukrajině hrozilo v případě návratu ponižující zacházení a mučení, když v průběhu celého správního řízení nic takového neuváděla a před svým odchodem z Ukrajiny s tamní policií účinně spolupracovala a nic nenaznačovalo, že by vůči ní byla tato policie naladěna nepřátelsky. V případě, že je žádost o azyl zamítána jako zjevně nedůvodná, je přezkoumání přítomnosti překážky vycestování namístě pouze tehdy, když žadatel o azyl uvádí důvody, jež by ke shledání této překážky mohly vést, jak vyplývá například z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 8. 2003, sp. zn. 5 Azs 7/2003 (nepublikováno). Vzhledem k tomu, že stěžovatelka v průběhu správního řízení a řízení před krajským soudem nic takového neuváděla, nelze vytýkat krajskému soudu, že tuto možnost blíže nepřezkoumal.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění některého z namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci se krajský soud nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení, nebyla shledána nedostatečná opora rozhodnutí ve spise a konečně ani nepřezkoumatelnost rozsudku spočívající v jeho nesrozumitelnosti.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. září 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu